

Apelskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen:

Årskurs 6 - 9

Läsår: 2017/2018

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Årskurs 6 - 9

Ansvariga för planen

Ansvarig: Bodil Samuelsson, rektor

Telefon: 0346 - 88 53 13

E-post: bodil.samuelsson@falkenberg.se

Apelskolans trygghetsgrupp

Steve Dresch

Andreas Alm

Karolina Emanuelsson

Sebastian Hassel

Vår vision:



Planen gäller från

2017-11-01

Planen gäller till

2018-11-01

Läsår

2017/2018

Elevernas delaktighet

Eleverna har, under vårterminen 2017, gjort en enkät utifrån diskriminering, trakasserier och kränkningar. Elever har intervjuats. Det har varit två från varje årskurs som intervjuats. Apelskolans elevråd har fått ta del av kartläggningen och personalens förslag på åtgärder samt ge egna förslag på åtgärder utifrån vad kartläggningen visat.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Elevernas vårdnadshavare/godman har fått möjlighet att svara på en enkät som lagts ut på unikum. Enkäten har varit lik den som elever och personal fått svara på. Svarsfrekvensen har varit låg.

Personalens delaktighet

Personal på skolan har fått fylla i en enkät under vårterminen 2016 som var riktad till skolpersonalen. Under höstterminen 2016 har personalen fått ta del av vad kartläggningen visat. Personalen delades in i grupper. Varje grupp fick lämna förslag på förebyggande åtgärder. Tillsammans valde vi ut vilka åtgärder som skulle gälla under året.

Förankring av planen

- Information till all personal på arbetsplatsträff.
- Information om vårt främjande och förebyggande arbete på ett arbetslagsmöte.
- Information till samtliga elever vid läsårsstart och i november då ny plan fastställs.
- Information till vårdnadshavare på läsårets första föräldramöte.
- Planen läggs ut på Apelskolans hemsida.
- Information på Unikum om ny gällande plan och var den går att hitta.

Utvärdering

Beskrivning av hur fjolårets plan har utvärderats

De som står som ansvariga för de olika insatserna har fått göra en utvärdering på valfritt sätt och lämnat in till trygghetsgruppen. Trygghetsgruppen har också utvärderat insatserna.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Trygghetsgruppen och personal som stod som ansvariga för insatserna.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Under året arbetade vi för att genomföra de här främjande insatserna:

- Elevcafé
- Tid på APT
- Utemiljö
- Gemensamma aktiviteter
- Trygghetsgrupp

Det här var målen med de främjande insatserna:

- Att skapa en mötesplats över gränser vad gäller kön, klass och ålder, motverka utanförskap.
- Skapa trivsel och trygghet på Apelskolan
- Skapa en meningsfull och attraktiv miljö utomhus.
- Kunskapen och delaktigheten hos elever och personal i likabehandlingsfrågor ska öka på Apelskolan, personal främjar för ett kollaborativt lärande.
- Öka trygghet under rasterna

Elevcafét ses som en trevlig mötesplats mellan de olika årskurserna. P-A driver café med hjälp utav två varierande elever i årskurserna åtta och nio. Eleverna får hjälpa till med serveringen samt tillverka mackor/fika. Olika aktiviteter genomförs lite då och då i caféet, tex quiz, stryktips och pingisturneringar.

Elevrådet kom med många idéer för gemensamma aktiviteter men hade svårt att få till dem. Dels stoppades dem av organisatoriska orsaker såsom tid och plats. Men också för att det inte fanns någon vuxen som hade huvudansvaret för elevrådet och drev de frågorna framåt. Vi har haft positiva ”uppstartsdagar” där vi arbetat med olika övningar för att främja samarbete, inkludering och gemenskap.

“**Tid på APT**” för att belysa vårt likabehandlingsarbete har fungerat fullt ut. Vi har även fått med oss pedagogiska frågor under morgonmötet som vi diskuterat i våra arbetslag senare samma dag. Vårt arbete genomsyras av ett kollaborativt lärande där alla kan ta del av tips, idéer lektionsförslag genom vårt intranet.

Utemiljön, elevrådet kom fram till att utemiljön behövde förbättras, flera av elevrådets förslag kommer nu att realiseras genom att material är beställt. Utegymp, sittplatser och en linbana är inplanerad i denna beställning. Det tar tid men förhoppningsvis kommer det vara färdigt under denna planens tidsram.

Trygghetsgruppen har fungerat till viss del. Vi hade först en person från varje arbetslag, detta ökades senare med två personer från varje arbetslag som representerade en ny sammansatt trygghetsgrupp. Detta för att underlätta arbetet samt att kunna nå ut till arbetslagen med information över hela skolan. Dock har det varit svårt att få till mötestider då alla representanter från trygghetsgruppen har kunnat medverka. Den övergripande likabehandlingsgruppen, även kallad nyckelknippan, har dock varit ett bra forum att ta hjälp av varandra i vårt likabehandlingsarbete och kommer fortsätta även under kommande läsår.

Under året skulle vi genomföra de här förebyggande insatserna:

- Faddersystem
- Rastvaktsschema
- Lektionsmaterial Likabehandling
- Normkritiska samtal

Målen med insatserna var:

- Att alla nyinflyttade elever ska få ett bra mottagande och därmed motverka utanförskap.
- Att alla elever ska känna sig trygga och att personal kan agera främjande och förebyggande.
- Alla elever ska få kunskap om diskrimineringsgrunderna och vårt likabehandlingsarbete.
- Att på arbetslagsmötet ha en stående tid där arbetslaget diskuterar utifrån diskrimineringsgrunderna sina egna tankar och funderingar. Stående frågeställningar som leder till ett mer jämlikt förhållningssätt gentemot elever och personal.

Våra ambitioner har sedan tidigare år varit att skapa ett bättre klimat på Apelskolan. Detta är något vi ser som ett mål även i framtiden. Våra ambitioner är fortfarande att vårt likabehandlingsarbete ska genomsyra hela vår verksamheten och att alla ska ha god kännedom om såväl dokumentation som arbetets gång. I och med det skapade vi gemensamt flera åtgärder efter vad kartläggningen visat.

Precis som med de främjande insatserna blir vissa insatser svåra att utvärdera på tänkt sätt på grund av att ansvariga personer slutat samt att trygghetsgruppen inte fungerat ultimt. En utav våra insatser har varit "lektionsmaterial likabehandling", detta utfördes lite sporadiskt genom att vi delade olika lektionsplaneringar, filmer, värderingsövningar m.m via vårt intranet och under vissa APT-träffar. Det är dock svårt att utläsa om detta givit något resultat då en utvärdering aldrig gjordes.

Faddersystem är något som har fungerat till viss del i vissa klasser. Men inte fullt ut, detta behöver ses över

Insatsen "Rastvaktsschema" kunde i år genomföras och fick ett positivt genomslag. Personalen fick själva fylla i tider på ett schema där det var lätt att överskåda när det fanns behov av vuxna/pedagoger i uppehållsrummen. Även områden som eleverna ansett vara otrygga ses nu över av personal under rastvaktsschemat, t.ex områden bakom idrottshall, bussar, matsal, café och uppehållsrum.

Vårt mål med "normkritiska samtal" har uppfyllts genom att vi fått frågor utsända under morgonmötet att diskutera senare samma dag under arbetslagsmötet.

Vår insats med Fadderutbildning blev bortprioriterat när personer som ansvarade för insatsen fick andra arbetsuppgifter och tid fanns inte för att planera ett bra system. Vissa klasser har arbetat med klassfaddrar när nya elever börjar i klassen men detta är inget som alla har anammat. Vi ser fortfarande ett behov av ett faddersystem för att nya elever snabbare ska bli integrerad i klassen och skolan. Därför kommer den bli en åtgärd i årets plan.

Ska det stå här: Rastaktiviteter har även utförts på det sätt vi planerat. Bland annat har vi haft musikquiz, quiz, stryktips och biljardturneringar. Eleverna efterfrågar en tryggare matsalsmiljö samt ett utrymme där de kan gå undan för att få lite lugn och ro under rasterna.

Vi ser även detta år att antalet kränkningar som utförs digitalt har minskat drastiskt. Detta kan bero på att vi sedan 2016 stängt av olika appar där kränkningar förekommit t.ex ASK.

Årets plan ska utvärderas senast
2018-09-30

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Den som är uppsatt som ansvarig på förebyggande eller främjande insats ansvarar för att utvärderingen blir gjord i samråd med trygghetsgruppen. Utvärdering ska också ske via en enkät som delas ut både till elever och deras vårdnadshavare/god man.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Bodil Samuelsson

Främjande insatser

Namn:

Elevcafé

Områden som berörs av insatsen:

Kränkande behandling, Sexuella trakasserier, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning:

**Vara en plats där alla elever har möjlighet att umgås. Motverka utanförskap.
Främja en trygg miljö**

Elever i årskurs nio och åtta kommer stå i caféet två och två där mentoreorna ansvarar för indelningen.

Ska följas upp med elevintervjuer.

Insats:

Elevcoach ska i samråd med elever skapa ett café som drivs av elever. Det kommer anordnas rastaktiviteter under året.

Ansvarig:

Per-Arne Berg

Datum när det ska vara klart 18-06-13

Namn:

Tid på APT

Områden som berörs av insatsen:

Kränkande behandling, sexuella trakasserier, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning:

Att få all personal delaktig i vårt likabehandlingsarbete, samt att likabehandlingsarbetet ska vara ett ”levande” dokument.

I maj månad 2018 ska vi tillsammans på ett APT utvärdera tiden som avsätts på våra APT.

Insats

Tid ska avsättas på varje APT där vi kollegialt ska lyfta och belysa hur det går med vårt likabehandlingsarbete. Ge varandra tips och hålla vår plan och vårt främjande arbete levande. Vi använder även oss utav vårt intranät för att dela tips och information om hur vi kan arbeta med likabehandlingsarbete.

Ansvarig

Bodil Samuelsson

Datum när det ska vara klart: 180531

Namn:

Utemiljön

Områden som berörs av insatsen:

Kränkande behandling, sexuella trakasserier, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning:

Att skapa meningsfull, trygg och attraktiv miljö utomhus.

Uppföljning ska ske via dialaog mellan trygghetsgruppen och elevrådet.

Insats:

Förslag på hur uteplats ska se ut har skickat ut till pedagoger och elevråd har fått ta del av förslaget. Bodil Samuelsson, rektor, har beställt material som ska monteras under vårterminen -18.

Ansvarig:

Elevrådet och Bodil Samuelsson

Datum när det ska vara klart: 180611

Namn:

Trygghetsgrupp

Områden som berörs av insatsen:

Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning:

Främja trivsel och trygghet. Arbeta för kollaborativt lärande

Uppföljning kommer ske via en gemensam utvärdering i trygghetsgruppen.

Insats:

Trygghetsgruppen ska träffas 1 gång i månaden på fasta tider. Leda likabehandlingsarbetet på skolan framåt samt främja för kollaborativt lärande.

Ansvarig:

Bodil Samuelsson och Nina Emanuelsson

Datum när det ska vara klart: 181216

Namn:

Pedagogisk lunch

Områden som berörs av insatsen:

Kränkande behandling, sexuella trakasserier, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning:

Att skapa meningsfull, trygg miljö i matsalen.

Uppföljning ska ske via dialaog mellan trygghetsgruppen och elevråd och matsalspersonal.

Insats:

Personal äter pedagogisk lunch utplacerade bland eleverna.

-18.

Ansvarig:

Bodil Samuelsson

Datum när det ska vara klart: 180611

Namn:

Pedagogiskt likabehandlingsarbete????

Områden som berörs av insatsen:

Kränkande behandling, sexuella trakasserier, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning:

Att skapa meningsfull, trygg och attraktiv miljö utomhus.

Uppföljning ska ske via dialaog mellan trygghetsgruppen och elevrådet.

Insats:

Under en viss period under terminen arbeta med likvärdig material berörande diskrimineringsgrunderna i alla klasserna. Diskussioner, övningar och utvärderingar utfärdas av mentorer, pedagoger

Ansvarig: **och Bodil Samuelsson**

Datum när det ska vara klart: 180611

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Vi har valt att använda oss av en digital enkät till samtliga såväl elever, personal och vårdnadshavare. Vi har även analyserat likabehandlingsärenden. Det genomfördes också en djupare intervju med elevrepresentanter från samtliga klasser i åk 7-9.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, sexuella trakasserier, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Alla elever har fått fylla i en enkät med frågor utifrån, kränkande behandling, sexuella trakasserier, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Utvalda elever från samtliga klasser i åk 7-9 deltog i en intervju gällande ovanstående frågor. Elevrådet har fått ta del av vad kartläggningen visat och gett förslag på åtgärder.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personal har fått möjlighet att fylla i samma enkät som våra elever. De har sedan fått ta del av resultat och analys för att kunna föreslå åtgärder.

Resultat och analys

Analysen visar att det är uppenbart att det behöver jobbas med språkbruket på skolan. När elever använder ordet bög som skällsord kan det skapa en intolerans för olikheter och en otrygghet i att våga uttrycka en annan sexualitet än normen.

Diskriminering och trakasserier på grund av:

Funktionsnedsättning

Det finns elever som i enkäten har svarat att olika funktionsnedsättningar används som nedsättande ord. Det finns elever med funktionsnedsättningar som lätt tappar humöret. Dessa har retats för att de ska bli arga.

Enligt eleverna är det "starka ord" som förekommer, dock går det inte att utläsa vad för ord eller hur orden används.

Sexuell läggning

Två (2) elever har svarat att kränkningar har förekommit. Som förtydligande menar att det kan finnas elever som inte vågar "komma ut". Elev, personal och övrigt nämns men antalet svar stämmer inte överens i första frågan i enkäten.

Det finns en (1) personal på skolan som inte vet om någon av våra elever har en annan sexuell läggning än hetero. Detta tolkas då som att avsaknaden av flera sexuella läggningar på Apelskolan beror på att elever inte vågar "komma ut".

Personal menar också att elever använder ord som bög och homo som skällsord.

Etnisk tillhörighet

Elev: 134 svar varav dem är det 24 st som svarat ja på frågan Upplever du att någon blivit illa behandlade på Apelskolan för att de har utländsk bakgrund det senaste läsåret. Kränker verbalt eleverna upplever även att lärare särbehandlar.

Personal: 26 svar varav 12 st ja svar.

Verbalt kränkande samt exkludering både under lektion och uppehållsrum

Då det är många som svarat ja både bland elever samt personal krävs åtgärder så som rastvakter, lektionsmaterial, normkritiska samtal, diskussioner, dela material med varandra

Religion eller annan trosuppfattning

134 st elever har svarat, 21st elever har svarat att det förekommer trakasserier kring religion eller annan trosuppfattning. Svaren tyder på att eleverna inte vet varför eller att det har med Islam att göra. 6 st i personal uppfattar att det förekommer trakasserier kring kläder/muslimar i klassrummen . Det har då med kläder att Eleverna uppfattar att kränkningar förekommer kring kläder, Kommentarer som förekommit enligt elever
"Folk med hijab har blivit kallade bl.a. Påskkäringar"

Kön

14 elever uppger att de upplevt att någon blivit kränkt på grund av sitt kön under året. 2 i personalen uppger att elever blir kränkta samt 2 föräldrar som uppger det samma.

De uppger att det sker genom att det kan vara en "grabbig jargong", killarna ser ner på tjejerna. Vad man klarar av och inte beroende på kön.

Eleverna anser att det framförallt sker i idrottshallen, matsalen, klassrum och uppehållsrum.

Personalen anger nätet och föräldrar anger matsalen.

Könsöverskridande identitet och uttryck

18 elever, 3 personal samt 3 föräldrar uppger att det finns elever som kränks på grund könsöverskridande identitet och uttryck.

Det uppges att det kan bero på framförallt klädsel och frisyr.

Arenan är framförallt matsal, uppehållsrum samt klassrum. Föräldrarna uppger nätet.

ÅLDER

Upplever du att någon blivit illa behandlade på Apelskolan på grund av sin ålder det senaste läsåret. 7 elever har angett att de blivit illa behandlade. 2 st motiverar varför, de säger *Sexor blir lite lätt retade och hånade av de äldre samt gått om.*

Svårt att skriva några direkta förebyggande åtgärder efter svaren på denna enkät då så få svarat.

Förebyggande

Ett förslag kan vara att klasserna ej skall ha sitt namn efter året de är födda, återgå till gamla klassbeteckningar.

Platser som elever på skolan upplever otrygga:

Omklädningsrummen i idrottshallen, cafét samt matsalen är de platser som eleverna anser vara mest otrygga. Tyvärr går det inte att utläsa utifrån enkäten vad det är som gör att eleverna känner sig otrygga. Rastvaktsschema är infört och lärare visar sig mer ute i uppehållsrummen.

Hur skolan kan bli bättre på likabehandlingsarbete?

Vårdnadshavarnas förslag:

- En föreläsning med Joakim Lamotte vore fantastiskt!
- Arbeta mer med likabehandlingsfrågor i klassrummet samt med personalen.
- Ge lärarna bättre lön och arbetsförhållanden
- Vara med på rasterna.
- Att ha en en antimobbningsgrupp

Elevers förslag:

- Rektorerna bör vistas mer på skolan
- Arbeta mer med det i klassrummet
- Lyssna till alla elever inte bara dem med funktionsnedsättningar
- Bli mer uppmärksamma på kränkningar
- Bättre uppfostran hemifrån
- Lära sig hur man respekterar varandra

Personalens förslag:

- Konkreta frågor att diskutera med avsatt tid
- Styrda samtalsforum som diskuteras under arbetslagsmöten samt APT
- Arbeta med likabehandlingsfrågor under mentorstiden/lektionstid
- Normkritiska samtal.
- Rastvaktsschema
- Temadagar

Förebyggande åtgärder

Namn:

Värdegrundsarbete

Områden som berörs av insatsen:

Kränkande behandling, sexuella trakasserier, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning:

Att skapa meningsfull, trygg och attraktiv miljö utomhus.

Uppföljning ska ske via dialaog mellan trygghetsgruppen och elevrådet.

Insats:

Under en viss period under terminen arbeta med likvärdig material berörande diskrimineringsgrunderna i alla klasserna. Diskussioner, övningar och utvärderingar utfärdas av mentorer, pedagoger

Ansvarig:

Bodil Samuelsson

Datum när det ska vara klart: 180611

Namn:

Rastvaktsschema

Områden som berörs av åtgärden:

Kränkande behandling, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Ålder och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning:

Att alla elever ska känna sig trygga och att personalen kan agera främjande och förebyggande.

Uppföljning ska ske via enkät.

Åtgärd:

Utarbeta ett rastvaktsschema så att det finns personal ute bland eleverna vid behov.

Motivera åtgärd:

I analysen av enkäten finns det elever som har upplevt att de känner sig otrygga vid vissa tillfällen och platser. Eleverna upplever att det sker kränkningar och trakasserier när det saknas personal

Ansvarig:

Bodil Samuelsson

Datum när det ska vara klart

2018-06-13

Namn:

Lektionsmaterial Likabehandling

Områden som berörs av åtgärden:

Kränkande behandling, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Ålder och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning:

Att alla elever ska känna sig trygga och att personalen kan agera främjande och förebyggande.

Uppföljning ska ske via enkät.

Åtgärd:

Utarbeta ett rastvaktsschema så att det finns personal ute bland eleverna vid behov.

Motivera åtgärd:

I analysen av enkäten finns det elever som har upplevt att de känner sig otrygga vid vissa tillfällen och platser. Eleverna upplever att det sker kränkningar och trakasserier när det saknas personal

Ansvarig:

Bodil Samuelsson

Datum när det ska vara klart

2018-06-13

Namn:

Normkritiska samtal

Området som berörs av åtgärden:

Kränkande behandling, Sexuella trakasserier, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Att på morgonmötet få en pedagogisk fråga att ta med till arbetslagsmötet. Där ska frågan diskuteras utifrån diskrimineringsgrunderna sina egna tankar och funderingar. Stående frågeställningar som leder till ett mer jämlikt förhållningssätt gentemot elever och personal.

Åtgärd

Stående tid på arbetslagsmöten där arbetslagen diskuterar diskrimineringsgrunder och dilemman.

Motivera åtgärd

Öka kunskapen kring diskrimineringsgrunderna för personal och elever för att skapa ett mer jämlikt och tryggare klimat på skolan.

Ansvarig:

Bodil Samuelsson

Datum när det ska vara klart: 18-12-13

Rutiner för akuta situationer

Policy

Personal som bevittnar kränkande eller trakasserande elevagerande eller språkbruk är skyldiga att omedelbart uppmärksamma och tydliggöra för den eller de elever som är närvarande att det inte är ett acceptabelt uppträdande. Samtidigt måste den vuxne försäkra sig om att händelsen inte ledde till att någon upplever sig som utsatt. Om någon känner sig utsatt ska en utredning omgående inledas. Trakasserier och kränkande behandling ska uppmärksammas och åtgärdas så tidigt som möjligt.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

1. Vänd dig i första hand till elevens mentor om du upplever att ditt barn har blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling i skolan. Mentorn ska då Lyssna på dig och upplysa dig om hur ärendets process kommer att löpa.
2. Vänd dig till ditt barns mentor om du vill veta hur processen för ditt barn går: vad som har gjorts och vad som kommer att hända härnäst.
3. Vänd dig till rektorn om du upplever att processen inte går framåt. Rektorn ska återkomma med besked till dig om vad som har hänt och vad som kommer att hända härnäst.
4. Om du upplever att processen ändå inte går framåt ska du vända dig till Heléne Malmström på barn- och utbildningsförvaltningen. Heléne Malmström ska återkomma till dig med vad som har hänt och vad som kommer att hända härnäst.
5. I sista hand kan du vända dig till Barn- och elevombudet (BEO). Specialfall: Om det är någon av personalen som kränker, ska du vända dig till rektorn i första hand. Om rektorn är den som kränker, ska du vända dig till Helén Malmström på barn- och utbildningsförvaltningen i första hand.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

1. Den personal som först får kännedom om kränkning eller trakasserier, ska omedelbart dokumentera händelsen och anmäla detta till rektor och inblandade elevers mentorer. (Anmälan om kännedom)
2. Mentor, till den elev som upplever sig utsatt för kränkningar eller trakasserier (sedermera elev som upplever sig som utsatt), ska skyndsamt ta kontakt med eleven och i och med det inleda en utredning. Elevens berättelse ska dokumenteras. Mentorn, till den elev som upplever sig utsatt, ska ta kontakt med elevens vårdnadshavare. Vårdnadshavaren ska delges elevens berättelse samt informeras om ärendets gång och ansvarsfördelning.
3. Den utsatta elevens berättelse ska vara utgångspunkt för utredningen. Samtliga personer som nämns i utredningen ska höras med enskilda samtal av sina respektive mentorer som också ska ta kontakt med elevens/elevernas vårdnadshavare. Dessa ska delges den berättelse som är utgångspunkt för

utredningen, det egna barnets berättelse samt informeras om ärendets gång och ansvarsfördelning. Allsamtalskadokumenteras. När samtliga inblandade hörts ska utredningen skickas till mentorn för den utsatta eleven.

4. Mentorn till den utsatta eleven ska sedan sammanställa all utredningsdokumentation. Det är också dennes uppgift att skyndsamt kalla till ett åtgärdsmöte med samtliga inblandade mentorer och, om ärendet kräver, eventuell personal med specialkompetens (såsom rektor, kurator, specialpedagog etc.).
5. På åtgärdsrådet ska följande behandlas: En bedömning om det finns anledning att anmäla till polis och/eller socialtjänst. Detta görs av rektor efter diskussion inom elevhälsoteamet. - Beslut om åtgärder - Fastställande av åtgärdernas koppling till diskrimineringsgrunder - Beslut om ansvariga för respektive åtgärd - Fastställande av önskade effekter av respektive åtgärd - Beslut om datum och tid för uppföljning av det som har beslutats.
6. De åtgärder som beslut tas om på åtgärdsrådet ska utgå från utredningen och rikta sig till såväl elever som utsätter som till den elev som blivit utsatt. Beslut och fastställanden på åtgärdsrådet ska dokumenteras. Uppföljningsmöte ska hållas enligt beslut på åtgärdsmöte.
7. På uppföljningsrådet ska följande behandlas: - Avgörande om önskade effekter av insatta åtgärder har uppnåtts eller ej - Beslut om eventuella kompletterande åtgärder - Beslut om ärendet ska avslutas eller ej - Vid ej avslutat ärende: beslut om datum och tid för ny uppföljning. Beslut och fastställanden på uppföljningsrådet ska dokumenteras. Nya uppföljningsmöten ska hållas enligt samma principer som det första uppföljningsrådet.

Skolledningen ansvarar för att alla kränkingsärenden får ett ärendenummer och anmäls till huvudmannen inom 14 dagar från att kränkningen inträffat.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Personal som får vetskap eller bevittnar en kränkning, trakasseri eller diskriminering utförd av annan vuxen mot elev ska omedelbart dokumentera och anmäla detta till skolledningen. (Anmälan om kännedom) Naturligtvis ska medarbetare tillrättvisa elever för att kunna upprätthålla ordning och god arbetsmiljö. Det är viktigt att skolledningen i sin utredning tar in alla tillgängliga aspekter för att kunna göra en opartisk bedömning av händelsen. I det fall som utredningen visar att en kränkning förekommit fortsätter utredningen i två parallella spår. Det ena spåret med fokus på eleven och det andra med fokus på medarbetaren. Åtgärder beslutas av skolledningen i samråd med huvudman.

Ansvarsförhållande

Mentor till den elev som upplever sig utsatt:

Mentorn till utsatt elev har huvudansvaret i ett ärende.

- Att samtala med den elev som upplever sig utsatt.
- Att dokumentera samtalet med den utsatta eleven.
- Att vårdnadshavare/god man till den elev som upplever sig utsatt kontaktas och informeras om ärendet.
- Att all utredningsinformation sammanställs.

- Att mentorer till elever som nämns i den berättelse som är utgångspunkt för utredningen, anställda samt den personal som ärendet kräver (t.ex. kurator eller rektor) kallas till åtgärds- och uppföljningsmöten.
- Att beslut på åtgärds- och uppföljningsmöten dokumenteras.
- Att underrätta rektor om när ett ärende avslutas samt om när uppföljningsmöten äger rum.

Mentor till elev som nämns i den berättelse som är utgångspunkt för utredningen ansvarar för:

- Att samtala med den elev som nämns i den berättelse som är utgångspunkt för utredningen.
- Att dokumentera samtalet med den elev som nämns i den berättelse som är utgångspunkt för utredningen.
- Att samtalsdokumentation överlämnas till mentor till den elev som upplever sig utsatt för kränkningar eller trakasserier.
- Att vårdnadshavare till elev som nämns i den berättelse som är utgångspunkt för utredningen kontaktas och informeras om ärendet.
- Att medverka på åtgärds- och uppföljningsmöten.

Anställda som nämns i den berättelse som är utgångspunkt för utredningen ansvarar för:

- Att dokumentera sina iakttagelser.
- Att iakttagelsedokumentation översänds till mentor till den elev som upplever sig utsatt för kränkningar eller trakasserier.
- Att medverka på åtgärds- och uppföljningsmöten.

Rektor ansvarar för:

Rektorn har det yttersta ansvaret i varje ärende.

- Att i oklara fall, avgöra om den anmälan som gjorts innebär ett eller fler ärenden.
- Att ge varje ärende en identitet.
- Att anmäla kännedom om ett ärende till förvaltningen.
- Att förvaltningen kan följa ett ärende samt få information om när ett ärende avslutas.

Vill du veta något mer?

- Skollagens paragraf kring kränkande behandling finns i kap 6.
- Skolverket, www.skolverket.se
- Skolinspektionen, www.skolinspektionen.se/
- Barn och elevombudet, www.skolinspektionen.se/sv/BEO/
- Diskrimineringsombudsmannen, www.do.se

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via msn av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på Facebook. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.

- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning.

Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]

- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av någraklasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av

en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. DO använder sig av Myndigheten för delaktighets beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]